

A TÁRSAS VISELKEDÉS KÖRNYEZETI MEGHATÁROZÓI

Jámbori Szilvia

SZTE BTK Pszichológia Intézet, SZTE Szociális Kompetencia Kutatócsoport

Kulcsszavak: szülői nevelési stílusok, anyai depriváció, iskolai szocializáció

Az elméleti előadás a családi és az iskolai környezet szerepét mutatja be a szocialitás alakulása szempontjából. Az előadás első részében a családi szocializáció sajátosságait, a szülői nevelési stílusok és attitűdök társas viselkedést befolyásoló szerepét, valamint a szülő-gyermek interakció kortárskapcsolatokra gyakorolt hatását mutatjuk be. Ismertetjük azokat a családi környezeti ártalmakat is, amelyek rövid és hosszú távú hatásai a szociális fejlődést akadályozhatják. Az előadás második részében az iskolai szocializáció azon elemeivel foglalkozunk, amelyek hatása megmutatkozik a későbbi szociális életszintereken is: az osztálylégkör, a tanár-diák kapcsolat és az igazságos iskolai légkör.

Számos kutatás szerint a szülők nevelési stílusa, attitűdje, elvárásai és hiedelmei jelentősen meghatározzák, milyen modellt mutatnak gyermekeik számára, mennyire bátorítják társas megmozdulásaikat, valamint mennyire teremtenek számukra olyan környezetet, amely kedvez a különböző képességek, készségek kibontakozásának. A szülők meghatározó szerepét elsősorban olyan vizsgálati eredmények bizonyítják, amelyekben valamilyen oknál fogva a gyermekeknek nélkülözniük kellett a szülői gondoskodást. A társas kapcsolatok későbbi alakulására, a személyiségfejlődésre a hosszabb ideig tartó szeparációnak van hatása. Az állapot legnagyobb veszélye, hogy a gyermek a későbbiekben is tartózkodni fog attól, hogy szorosan kötődjék bárkihez, és ez mindenképpen rombolja társas kapcsolatait. Fél a visszautasítottágtól és csak felszínes kapcsolatok kialakítására lesz képes, amelybe nem kell érzelmileg bevonódnia.

Az igazságos iskolai élmények, a tanárok viselkedése kihat a diákok későbbi tekintélyszemélyekkel kapcsolatos viselkedésére is. Megfigyelések bizonyították, hogy minél inkább igazságosnak érzélik a diákok tanáraik viselkedését, annál pozitívabb attitűdöt alakítottak ki az iskola intézményéhez. Természetesen ezek a pozitív attitűdök más, iskolán kívüli intézményekre is áttevődhetnek.